

Viktor Rybák

Škuljica - novo neolitsko nalazište u Baški na otoku Krku

Unazad nekoliko godina češće se pisalo u našoj štampi da su kod nas na raznim mjestima i u raznim pećinama otkrivena prehistrijska nalazišta. Neka od njih, koja su bila kod nas pronađena, od velikog su značenja. Ti nalazi dali su nauci ponovno svoj prilog za upoznavanje života pračovjeka kod nas. Po nizu prehistorijskih otkrića na kvarnerskim otocima, dade se zaključiti, da je prehistorijski čovjek bio na tim otocima prilično nastanjen, jer su gotovo u svakoj pećini pronađeni tragovi njegovog prebivanja.

Isto tako postoji i na otoku Krku, u Baški, jedna mala pećina koju sam istraživao i otkrio u njoj nalazište iz doba neolita, tj. iz mladeg kamenog doba. Tu pećinu uglavnom poznaju samo domaći ljudi, a nazivaju je Škuljicom. Ona se nalazi u jednoj ovećoj kamenoj pukotini, u samoj stijeni, koja stoji u moru, i zato doći do nje moguće je samo sa morske strane, barkom.

Ta je pećina prastara, i po svim znacima se vidi da je bila vrlo bogato ispunjena sigastim tvorevinama, dok se danas mogu vidjeti još samo dva velika sigasta stupa, prilične debljine, a oko tri metra visine, i niz manjih stupova, koji su ostali pošteđeni. Ima dosta niskih i vrlo debelih stalagmita i na stropu se primjećuju ostaci otrganih sigastih zavjesa. Po tim ostacima se vidi da su te sigaste zavjese bile ogromne i da su po svojoj prilici dopirale skoro do poda.

Po nekim opažanjima može se zaključiti da su prvi stnovnici ove pećine vjerojatno uništili te sigaste zavjese, jer su im smetale u kretanju po njoj, a osim toga, te zavjese su sprečavale ulazak svjetla u pećinu.

To novo otkriveno neolitsko nalazište ne nalazi se u samoj pećini, nego izvan nje, i to na visini od, po prilici, 6 metara iznad morske razine. Okruženo je stijenom i liči na natkriti balkon, ali doći do tog balkona moguće je samo kroz tu pećinu.

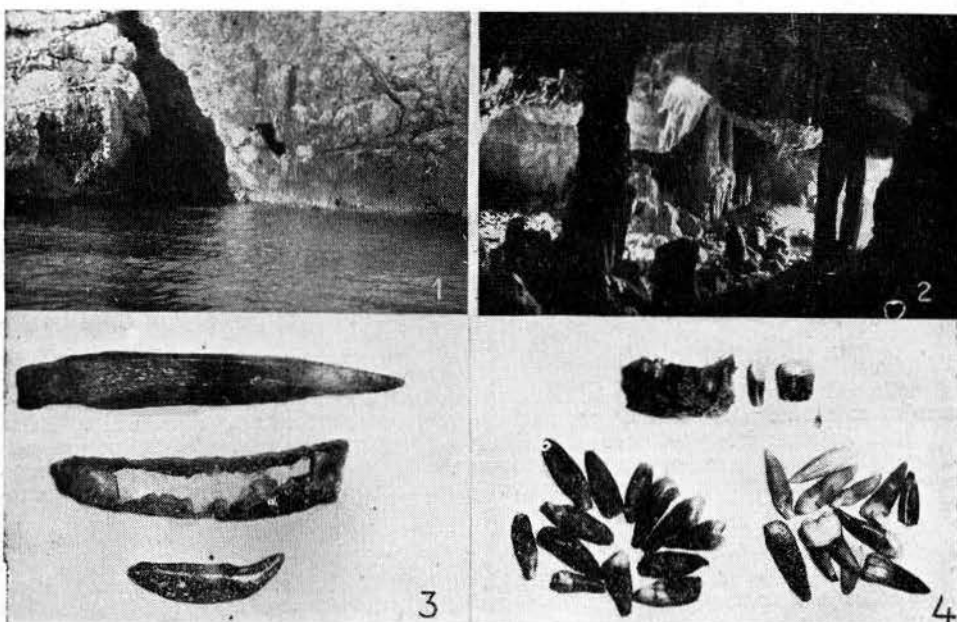
Taj balkon, koji ima nekoliko kvadratnih metara, nalazi se na dnevnom svijetlu, i zato je bio vrlo podesan za dnevni boravak. Ujedno se s tog mjesta moglo tačno vidjeti tko ulazi i izlazi iz pećine, i zato je prehistorijski čovjek najviše boravio na tom balkonu, tu se hranio i odmarao u krugu svoje obitelji.

Na tom balkonu otkriveno je nekoliko ognjišta iz doba neolita, a neka od njih, po svim znacima, čini se da su još i starija. To će daljnja ispitivanja objasniti. Ta neolitska ognjišta nalazila su se u dubini između 60 i 80 cm. Pokraj tih ognjišta pronađeni su i razni fragmenti zemljanih posuda — raznog oblika i veličina — a izradene su iz grubljeg ali i boljeg keramičkog materijala. Po tim zemljanim fragmentima se vidi da su na tom balkonu, osim iz doba neolita, bile i druge razne kulture.

Kod daljnjeg otkopavanja pronađeni su razni fragmenti nagorjelih životinjskih kostiju — od goveda, konja, janjadi, svinja, pasa i još nekih drugih životinja, a nije manjkalo ni riba, ni školjki. Po tome se vidi da je to bila njihova glavna hrana, a po ostacima u zemljanim posudama dade se zaključiti da su priređivali i neka kuhana jela.

Pokraj tih ognjišta pronašao sam također i jedan koštani šiljak, koji je služio kao šiljak na koplju, a od kamenog oružja pronašao sam samo jedan dugoljasti kremeni nož (artefakat) sa dva isklesana i retuširana brida, i jedan probušeni pasji zub, koji je možda služio nekoj ljepotici za nakit oko vrata.

U tim neolitskim ognjištima pronađeni su također i fragmenti nagorjelih ljudskih kostiju, raznih godišta starosti, počev od djeteta do odraslog čovjeka.

1. *Morskim putem dolazi se do ulaza u spilju*
2. *Prvi pogled u spilju: sigasti stupovi i stalagmiti*
3. *Gore: koštani šiljak koji je bio pričvršćen na koplje*
U sredini: kreneni nož (artefakt) sa dva brida
Dolje: probušeni pasji zub, koji je služio kao ukras
4. *Djelomično spaljeni ljudski zubi raznih godišta*

Snimio: V. Rybák

Kako se vidi, među njima je vladao kanibalizam, pa se zbog toga na tim ognjištima i pronašla među dječjim fragmentima jedna cijela dječja zatiljna kost (os occipitale), zatim skoro cijeli vratni kralješci, jedan fragmenat male čeljusti (mandibule) sa tri još nepotpuna kutnjaka, niz dječjih nadlaktica (humerusi), pa fragmenti podlaktice (ulne i radiusa) i druge razne sitne kosti. Od odraslih ljudi, pronađeno je dosta zubiju, pa zglobova od ruke (carpasi, metacarpusi i ossa digitorum), a isto tako pronađeni su i nožni zglobovi (tarsusi i metatarsusi i phalanges digitorum pedis), zatim jedan iver (patella) i vars lateralis, a i drugi fragmenti.

U tim ognjištima bilo je još dosta ljudskih kostiju, ali su bile tako spaljene da su se kod dodira raspale.

Prilikom otkopavanja tih ognjišta ustanovio sam jedan vrlo interesantan detalj. Naime, na jednom ognjištu pronašao sam dno jedne zemljane posude u kojoj su se još nalazili ostaci ljudskih zglobova noge. Vrlo je zanimljivo da su na tom nalazištu pronađene sitne kosti, dok krupnih uopće nije bilo, pa je vjerojatno da su krupne kosti jednostavno bacali u more, da im ne smetaju na tom malom prostoru — balkonu.

Taj cijeli prehistorijski materijal još nije u tančine ispitan, pa će biti vrlo interesantno na temelju keramičkih i drugih fragmenata doznati kulturu, i tačnu starost tih nalaza.

SUMMARY

Škuljica — the newly found neolithic site in Baška on the island Krk.

Škuljica — the newly found neolithic site in Baška on the island Krk.

In this article describes how recently in the cave Škuljica many fireplaces of neolithic, i. g. Younger Stone Age, were found. In these fireplaces — which were 60 — 80 cm. deep — were many fragments of various

earth pots. There were also dug out various fragments of burnt — of animal bones. Near the fireplaces stood a bone spear's end, one longish flintstone knife and one dog's tooth obviously used as a trimming in the past. In these fireplaces there were found also many fragments of burnt-of kuman bones of human creatures of various life-age.